

DZIEJE NAJNOWSZE

KWARTALNIK

POŚWIĘCONY

HISTORII

XX WIEKU

1 - 1969

INSTYTUT HISTORII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

DZIEJE NAJNOWSZE

R o c z n i k I

1969

I

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE

KOMITET REDAKCYJNY

Jan Borkowski, Marian Marek Drozdowski, Krzysztof Dunin-Wąsowicz, Eugeniusz Duraczyński, Andrzej Garlicki, Tadeusz Jędruszczak, Piotr Łossowski, Marian Malinowski, Jan Molenda, Henryk Słabek, Witold Stankiewicz, Janusz Żarnowski

REDAKTOR

Czesław Madajczyk

Adres redakcji

Instytut Historii PAN
Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 31 02 61

Państwowe Wydawnictwo Naukowe
Oddział w Łodzi, 1969

Wydanie I. Nakład 201+149 egz. Ark. wyd. 17,25. Ark. druk. 13,50.
Papier druk. sat. kl. V, 70 g. Oddano do składania w październiku
1968 r. Podpisano do druku w marcu 1969 r. Druk ukończono
w marcu 1969 r. Zam. nr 561/A/68. B-9. Cena zł 30.—

Łódzka Drukarnia Dzielowa
Łódź, ul. Rewolucji 1905 roku nr 45

СОДЕРЖАНИЕ

От редакции	3
Генрих Рехович — 50 годовщина Коммунистической Партии Польши	5
Чеслав Мадайчик — Война и оккупация в Польше — орудие уничтожения народа	15
Леон Зяя — Польская социалистическая партия (ППС) и локарные соглашения	27
Роман Вапиньски — Место Национал—демократии в политической жизни в Польше в 1935—1939 гг.	47
Петр Ставецки — Некоторые аспекты участия армии в жизни политической Польши в годы 1935—1939	63
Эугениуш Рудзиньски — Формирование системы контроля печати в Польше в 1926—1939 гг.	89
Януш Жарновски — Программа исторических исследований над общественной структурой межвоенной Польши	113

Дискуссии и полемики

Тадеуш Бндрущак — А. Д. П. Тайлор и его генезис второй мировой войны	123
--	-----

Материалы и воспоминания

„Наша Трибуна” и „Глос Роботничи” (рабочий голос) о положении в Польше накануне объединения СДКПиЛ и ППС-левицы — Галина Яновска	131
Отношение польского генерального штаба к проблеме разоружения. Некоторые данные к вопросу разоружения в 1920—1934 гг. — Петр Ставицки	137
Сипо и СД об оккупационной политике в Польше — Чеслав Мадайчик	159

*

Владислав Ражмовски — Акция Треблинка	167
Казимеж Ковалевски — Методы легализирования лиц, находящихся в опасности	173

Анджей Ропелевски — Морские рыбаки Пуцкого повята в годы гитлеровской оккупации	183
Рецензии	193
Письма в редакцию	217

TABLE DES MATIÈRES

Avis au lecteurs	3
Henryk Rechowicz — Le 50 ^e anniversaire du Parti Communiste Polonais	5
Czesław Madajczyk — La guerre et l'occupation en Pologne comme instruments de la destruction de la nation	15
Leon Ziąja — L'attitude du Parti Socialiste Polonais à l'égard de Locarno	27
Roman Wapiński — La Démocratie Nationale dans la vie politique de la II-e République	47
Piotr Stawecki — Certains aspects de la participation de l'armée à la vie politique en Pologne de 1935 à 1939	63
Eugeniusz Rudziński — La formation d'un système de presse contrôlée en Pologne de 1935 à 1939	89
Janusz Żarnowski — Le programme d'études historiques sur la structure sociale de la Pologne d'entre les deux guerres	113

Discussions et polémiques

Tadeusz Jędruszczyk — La genèse de la II-e guerre mondiale d'après A. J. P. Taylor	123
--	-----

Matériaux et relations

Les opinions des journaux „Nasza Trybuna” et „Głos Robotniczy” sur la situation en Pologne à la veille de l'union de la Social-Démocratie du Royaume de Pologne et du Parti Socialiste Polonais de Gauche — Halina Janowska	131
L'attitude de l'Etat Major Général polonais à l'égard du désarmement. Contribution au problème du désarmement dans les années 1920—1934 — Piotr Stawecki	137
La Sipo et le SD sur la politique d'occupation en Pologne — Czesław Madajczyk	159

*

Władysław Rażmowski — Action Treblinka	167
Kazimierz Kowalewski — Les méthodes de „légalisation” des personnes en danger pendant l'occupation	173

Andrzej Ropelewski — Les pêcheurs du district de Puck pendant l'occupation	183
Critiques et comptes-rendus	193
Correspondance	217

CONTENTS

Editorial	3
Henryk Rechowicz — The 50th anniversary of the Communist Party of Poland	5
Czesław Madajczyk — War and occupation in Poland as an instrument of annihilation of the nation	15
Leon Ziąja — The Polish Socialist Party (PPS) and the Locarno agreements	27
Roman Wapiński — The place of the National Democracy in the political life of the 2nd Republic	47
Piotr Stawecki — Some aspects of the army's contribution to the political life in Poland in 1935—1939	63
Eugeniusz Rudziński — Formation of the system of the controlled press in Poland in 1926—1939	39
Janusz Żarnowski — Programme of historical research on the structure of the people of inter-war Poland	113

Discussions and Polemics

Tadeusz Jędruszcak — A. J. P. Taylor's genesis of the World War II	123
--	-----

Materials and Reminiscences

„Nasza Trybuna” (Our Tribuna) and „Głos Robotniczy” (Workers' Voice) on the situation in Poland before the unification of the Social-Democracy of the Polish Kingdom and Lithuania (SDKPiL) and the Polish Socialist Party (PPS) leftists — Halina Janowska	131
The attitude of the Polish General Staff towards disarmament. Contribution to the problem of disarmament in 1920—1934 — Piotr Stawecki	137
Sicherheits Polizei (Sipo) and Sicherheitsdienst des Reichsführers SS (SD) on occupational policy in Poland — Czesław Madajczyk	159

*

Władysław Rażmowski — Treblinka action	167
Kazimierz Kowalewski — Methods of legalization of threatened people	173
Andrzej Ropelewski — Sea fishermen of the Puck District in the years of Nazi occupation	183
Reviews	193
Letters to the Editorial Board	217

INHALTSVERZEICHNIS

Von der Redaktion	3
Henryk Rechowicz — Der 50 Jahrestag der Kommunistischen Partei Polens	5
Czesław Madajczyk — Krieg und Besatzung in Polen als Instrument des Vernichtung der Nation	15
Leon Ziaja — PPS (Polnische Sozialistische Partei) und die Verträge von Locarno	27
Roman Wapiński — Stelle der National-Demokratie im politischen Leben der II Republik	47
Piotr Stawecki — Einige Aspekte der Beteiligung des Heeres im poli- tischen Leben Polens in den Jahren 1935—1939	63
Eugeniusz Rudziński — Die Gestaltung des Systems der kontrollierten Presse in Polen in den Jahren 1926—1939	89
Janusz Żarnowski — Program der geschichtlichen Forschungen über die Struktur der polnischen Gesellschaft in der Zeit zwischen der Weltkriegen	113

Diskussionen und Polemiken

Tadeusz Jędruszczyk — A. J. P. Taylor's Genesis des zweiten Welt- krieges	123
--	-----

Materialien und Erinnerungen

„Nasza Trybuna” (Unsere Tribüne) und „Głos Robotniczy” (Arbeiter-Stimme) über die Verhältnisse in Polen am Vorabend der Vereinigung der SDKPiL (Sozialdemokratische Partei des Königreiches Polen und Litauen) und PPS-Lewica (Polnische Sozialistische Partei — Linke) — Halina Ja- nowska	131
Stellung des polnischen Generalstabs über die Abrüstungsprobleme. Ein Beitrag zur Problem der Abrüstung in den Jahren 1920—1934 — Piotr Stawecki	137
Sipo und SD über die Besatzungspolitik in Polen — Czesław Ma- dajczyk	159

*

Władysław Rażmowski — Treblinka Action	167
Kazimierz Kowalewski — Die Methoden der Legalisierung der bedrohenen Menschen	173
Andrzej Ropelewski — Die Seefischern aus dem Kreis Puck in den Jahren der hitlerischen Besatzung	183
Rezensionen	193
Briefe an die Redaktion	217

SPIS TREŚCI

Od redakcji	3
Henryk Rechowicz — W 50 Rocznicę powstania KPP	5
Czesław Madajczyk — Wojna i okupacja w Polsce jako instrument niszczenia narodu	15
Leon Ziaja — PPS a układy localneńskie	27
Roman Wapiński — Miejsce Narodowej Demokracji w życiu politycznym II Rzeczypospolitej	47
Piotr Stawecki — Niektóre aspekty udziału wojska w życiu politycznym w Polsce w latach 1935—1939	63
Eugeniusz Rudziński — Kształtowanie systemu prasy kontrolowanej w Polsce w latach 1926—1939	89
Janusz Żarnowski — Program badań historycznych nad strukturą społeczeństwa Polski międzywojennej	113

Dyskusje i polemiki

Tadeusz Jędruszczyk — A. J. P. Taylora geneza drugiej wojny światowej	123
---	-----

Materiały i wspomnienia

„Nasza Trybuna” i „Głos Robotniczy” o sytuacji w Polsce w przededniu zjednoczenia SDKPiL i PPS-Lewicy — Halina Janowska	131
Stanowisko polskiego Sztabu Głównego wobec rozbrojenia. Przyczynek do problemu rozbrojenia w latach 1920—1934 — Piotr Stawecki	137
Sipo i SD o polityce okupacyjnej w Polsce — Czesław Madajczyk	159

*

Władysław Rażmowski — Akcja Treblinka	167
Kazimierz Kowalewski — Metody legalizacji ludzi zagrożonych	173
Andrzej Ropelewski — Rybacy morscy powiatu puckiego w latach okupacji hitlerowskiej	183

Recenzje

Hanna Jędruszczyk — Syntezy historii gospodarczej Polski	193
--	-----

*

S. Kieniewicz, Historia Polski 1795—1918 — Irena Koberdowa	199
J. Pajewski, Historia powszechna 1871—1918 — Henryk Wereszycki	201

Listy od redakcji

W sprawie artykułu Zygmunta Janke — Antoni Morawski	217
---	-----

»DZIEJE NAJNOWSZE«

Kwartalnik

Warunki prenumeraty

Cena prenumeraty krajowej:

półrocznie — 60,—

rocznie — 120,—

Prenumeraty przyjmowane są do 10 dnia miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty.

Prenumeratę na kraj dla czytelników indywidualnych przyjmują urzędy pocztowe oraz listonosze.

Czytelnicy indywidualni mogą dokonywać wpłat również na konto PKO nr 7-6-579 — Przedsiębiorstwo Upowszechnienia Prasy i Książki „Ruch”, Łódź, ul. Kopernika 53.

Wszystkie instytucje państwowe i społeczne mogą zamawiać prenumeratę wyłącznie za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur „Ruch”. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 40% droższa od krajowej, przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch”, Warszawa, ul. Wronia 23, konto PKO nr 1-6-100024, tel. 20-46-88.

Egzemplarze zdezaktualizowane można nabyć w Przedsiębiorstwie Upowszechnienia Prasy i Książki „Ruch”, Magazyn Zwrotów w Łodzi, ul. Żwirki 17, konto PKO nr 7-6-579.

Bieżące oraz archiwalne numery można nabyć lub zamówić we Wzorcowni Wydawnictw Naukowych PAN — Ossolineum — PWN, Warszawa, Pałac Kultury i Nauki oraz w księgarniach „Domu Książki”:

Księgarnie naukowe „DK”

Białystok, ul. Lipowa 43
Gdańsk—Wrzeszcz, ul. Grunwaldzka 111/113
Katowice, ul. Warszawska 11
Koszalin, ul. Zwycięstwa 20
Kraków, ul. Podwałe 6
Lublin, ul. Krakowskie Przedmieście 68
Łódź, ul. Piotrkowska 102^a
Olsztyn, ul. Plac Wolności 2/3

Opole, ul. Rynek 19/20
Poznań, ul. Armii Czerwonej 69
Szczecin, ul. Jedności Narodowej 5
Toruń, ul. Rynek Staromiejski 30
Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 7
Wrocław, ul. Kuźnicza 42